

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

14. november 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – fælles landbrugspolitik – artikel 42 TEUF – forordning (EF) nr. 2200/96 – forordning (EF) nr. 1182/2007 – forordning (EF) nr. 1234/2007 – konkurrencebegrænsende praksis – artikel 101 TEUF – forordning nr. 26 – forordning (EF) nr. 1184/2006 – producentorganisationer – sammenslutninger af producentorganisationer – disse organisationers og sammenslutningers opgaver – praksis i form af fastsættelse af minimumssalgspriser – praksis i form af samordning af de mængder, som bliver bragt i omsætning på markedet – praksis i form af udveksling af strategiske oplysninger – det franske marked for julesalat«

I sag C-671/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) ved afgørelse af 8. december 2015, indgået til Domstolen den 14. december 2015, i sagen

Président de l'Autorité de la concurrence

mod

Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE),

Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel),

Fraileg SARL,

Prim'Santerre SARL,

Union des endiviers, tidligere Fédération nationale des producteurs d'endives (FNPE),

Soleil du Nord SARL,

Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord),

Association des producteurs d'endives de France (APEF),

Section nationale de l'endive (SNE),

Fédération du commerce de l'endive (FCE),

France endives société coopérative agricole,

Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole,

* Processprog: fransk.

Marché de Phalempin société coopérative agricole,
Primacoop société coopérative agricole,
Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema),
Valois-Fruits union de sociétés coopératives agricoles,
Groupe Perle du Nord SAS,
Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, A. Tizzano, afdelingsformændene L. Bay Larsen, T. von Danwitz og J. Malenovský samt dommerne E. Juhász, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, D. Šváby (refererende dommer), F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos og M. Vilaras,

generaladvokat: N. Wahl,

justitssekretær: fuldmægtig V. Giacobbo-Peyronnel,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 31. januar 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

- président de l'Autorité de la concurrence ved H. Génin, S. Subrémon Lukasiewicz og I. de Silva, som befuldmægtigede, bistået af avocat J.-P. Duhamel,
- Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel) Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE) og Fédération du commerce de l'endive (FCE) ved avocats H. Calvet, P. Morrier, Y. Chevalier og A. Bouviala,
- Fraileg SARL og Prim'Santerre SARL ved avocats J.-L. Fourgoux og L. Djavadi,
- France endives société coopérative agricole, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole, Marché de Phalempin société coopérative agricole, Primacoop société coopérative agricole, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema) og Groupe Perle du Nord SAS ved avocats B. Néouze, V. Ledoux og S. Pasquesoone,
- den franske regering ved G. de Bergues, D. Colas, S. Horrenberger, C. David og J. Bousin, som befuldmægtigede,
- den spanske regering ved A. Gavela Llopis, som befuldmægtiget,
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili,
- Europa-Kommissionen ved X. Lewis, A. Bouquet og B. Mongin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 6. april 2017,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 101 TEUF, sammenholdt med artikel 2 i Rådets forordning nr. 26 af 4. april 1962 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer (EFT 1959-1962, s. 120), artikel 11, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 2200/96 af 28. oktober 1996 om den fælles markedsordning for frugt og grøntsager (EFT 1996, L 297, s. 1), artikel 2 i Rådets forordning (EF) nr. 1184/2006 af 24. juli 2006 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med visse landbrugsvarer (EUT 2006, L 214, s. 7), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 (EUT 2007, L 299, s. 1) (herefter »forordning nr. 1184/2006«), artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1182/2007 af 26. september 2007 om særlige regler for frugt og grøntsager og om ændring af direktiv 2001/112/EF og 2001/113/EF og forordning (EØF) nr. 827/68, (EF) nr. 2200/96, (EF) nr. 2201/96, (EF) nr. 2826/2000, (EF) nr. 1782/2003 og (EF) nr. 318/2006 og ophævelse af forordning (EF) nr. 2202/96 (EUT 2007, L 273, s. 1) samt artikel 122, stk. 1, og artikel 176 i forordning nr. 1234/2007, som ændret ved Rådets forordning (EF) 491/2009 af 25. maj 2009 (EUT 2009, L 154, s. 1) (herefter »forordning nr. 1234/2007«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet inden for rammerne af en tvist mellem på den ene side président de l'Autorité de la concurrence (direktøren for konkurrencemyndigheden, Frankrig) og på den anden side Association des producteurs vendeurs d'endives (APVE), Comité économique régional agricole fruits et légumes de Bretagne (Cerafel), Fraileg SARL, Prim'Santerre SARL, Union des endiviers, tidligere Fédération nationale des producteurs d'endives (FNPE), Soleil du Nord SARL, Comité économique fruits et légumes du Nord de la France (Celfnord), Association des producteurs d'endives de France (APEF), Section nationale de l'endive (SNE), Fédération du commerce de l'endive (FCE), France endives société coopérative agricole, Cambrésis Artois-Picardie endives (CAP'Endives) société coopérative agricole, Marché de Phalempin société coopérative agricole, Primacoop société coopérative agricole, Coopérative agricole du marais audomarois (Sipema), Valois-Fruits union de sociétés coopératives agricoles, Groupe Perle du Nord SAS og ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique (ministeren for økonomi, industri og digitalisering) vedrørende den afgørelse af 6. marts 2012, hvorved konkurrencemyndigheden på grundlag af bl.a. artikel 101, stk. 1, TEUF fastslog, at der forelå et komplekst og vedvarende kartel på det franske marked for julesalat og pålagde dette kartel sanktioner (herefter »den omtvistede afgørelse«).

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 De bestemmelser i den afledte ret vedrørende den fælles markedsordning i frugt- og grøntsagssektoren, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, er indeholdt i forordning nr. 2200/96, som fandt anvendelse indtil den 31. december 2007, i forordning nr. 1182/2007, som blev ophævet ved Rådets forordning (EF) nr. 361/2008 af 14. april 2008 om ændring af forordning nr. 1234/2007 (EUT 2008, L 121, s. 1), og i forordning nr. 1234/2007. Sidstnævnte forordning blev ophævet, med virkning fra den 1. januar 2014, ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT 2013, L 347, s. 671), hvilken imidlertid ikke finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen.

- 4 Bestemmelserne i den afledte ret vedrørende anvendelsen af EU-konkurrencereglerne på produktionen af og handelen med landbrugsprodukter i frugt- og grøntsagssektoren blev vedtaget af EU-lovgiver inden for rammerne af forordning nr. 26, som afløstes af forordning nr. 1184/2006 og artikel 175-182 i forordning nr. 1234/2007.

Forordning nr. 26

- 5 Artikel 1 i forordning nr. 26 bestemmer:

»Fra denne forordnings ikrafttræden gælder [artikel 101 TEUF til 106 TEUF] såvel som de bestemmelser, der er truffet til deres gennemførelse, for alle aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er omhandlet i artikel [101, stk. 1, TEUF og 102 TEUF,] og som vedrører produktionen af eller handelen med de i traktatens bilag II anførte varer, med forbehold af bestemmelserne i artikel 2.«

- 6 Forordningens artikel 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Artikel [101, stk. 1, TEUF] gælder ikke for de i foregående artikel omhandlede aftaler, vedtagelser og former for praksis, der udgør en integrerende del af en national markedsordning, eller som er nødvendige for at nå de i [artikel 39 TEUF] angivne mål. Den gælder særlig ikke for aftaler, vedtagelser og former for praksis mellem landmænd, landbrugssammenslutninger eller sammenslutninger af landbrugssammenslutninger, der henhører under en enkelt medlemsstat, i det omfang, hvori de – uden at medføre forpligtelsen til at holde en bestemt pris – angår produktion eller salg af landbrugsvarer eller benyttelse af fælles anlæg til oplagring, behandling eller forædling af landbrugsprodukter, medmindre Kommissionen fastslår, at konkurrence således er udelukket, eller at de i [artikel 39 TEUF] nævnte mål er bragt i fare.«

Forordning nr. 2200/96

- 7 Følgende fremgår af 7. og 16. betragtning til forordning nr. 2200/96:

»(7) [P]roducentorganisationerne udgør grundelementet i den fælles markedsordning, idet de varetager en decentraliseret forvaltning af ordningen; da efterspørgslen i stigende grad koncentrerer, er det mere end nogen sinde en økonomisk nødvendighed, at udbuddet koncentrerer inden for disse organisationer for at styrke producenternes markedsposition; sammenslutningen bør ske på frivilligt grundlag og motiveres af den fordel, der kan opnås på grund af omfanget og effektiviteten af de tjenester, producentorganisationerne kan yde deres medlemmer; det er ikke meningen, at der skal gribes ind i leveringer til organisationer for specialiserede produkter, som bestod inden denne forordnings ikrafttræden.

[...]

(16) [F]or at stabilisere priserne er det ønskeligt, at producentorganisationerne kan intervenere på markedet, især ved at beslutte, at bestemte produktmængder ikke udbydes til salg i bestemte perioder; sådanne tilbagekøb må ikke kunne opfattes som en afsætningsmulighed, der træder i stedet for markedsføring; derfor bør fællesskabsfinansieringen af disse tilbagekøb kun omfatte en bestemt procentdel af produktionen, og der bør kun ydes en nedsat fællesskabsgodtgørelse, uden at dette i øvrigt berører anvendelsen af driftsfondene; med henblik på forenkling bør der anvendes en fælles lineær fællesskabsgodtgørelse for hvert produkt; for at nedsættelsen kan blive sammenlignelig i omfang for produkterne som helhed, er en vis differentiering påkrævet.«

8 Forordningens artikel 11, stk. 1, bestemmer:

»I denne forordning forstås ved »producentorganisation« en juridisk person:

- a) der er oprettet på initiativ af producenter af følgende kategorier af de i artikel 1, stk. 2, opførte produkter:

[...]

iii) grøntsager

[...]

- b) som navnlig har det formål:

- 1) at sikre planlægning af produktionen og tilpasning til efterspørgslen, navnlig hvad angår mængde og kvalitet
- 2) at fremme koncentrationen af udbuddet og markedsføringen af medlemmernes produktion
- 3) at reducere produktionsomkostningerne og regulere produktionspriserne
- 4) at fremme dyrkningsformer, produktionsmetoder og affaldshåndteringer, der er miljøvenlige, navnlig hvad angår beskyttelse af kvaliteten af vand, jord og landskab og bevarelse og/eller fremme af biologisk mangfoldighed

[...]«

- 9 Under overskriften »Interventionsordning« bestemmer artikel 23, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, at »[p]roducentorganisationerne eller sammenslutningerne heraf kan undlade at udbyde produkter, som er leveret af medlemmerne, til salg, idet de selv afgør, hvilke af de i artikel 1 nævnte produkter, hvilke mængder og hvilke perioder der skal være omfattet«.

Forordning nr. 1184/2006

- 10 Artikel 1a i forordning nr. 1184/2006 bestemmer:

»[Artikel 101 TEUF til 106 TEUF] og de bestemmelser, der er truffet til deres gennemførelse, gælder for alle aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er omhandlet i [artikel 101, stk. 1, TEUF og 102 TEUF], og som vedrører produktionen af eller handelen med de produkter, der er nævnt i artikel 1, jf. dog artikel 2 i nærværende forordning.«

- 11 Forordningens artikel 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

»[Artikel 101, stk. 1, TEUF] gælder ikke for de aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er nævnt i artikel 1a i denne forordning, og som udgør en integrerende del af en national markedsordning, eller som er nødvendige for at nå målene i traktatens [artikel 39 TEUF].

[...]«

Forordning nr. 1182/2007

12 Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 bestemmer:

»I denne forordning forstås ved en »producentorganisation« en juridisk person eller klart defineret del af en juridisk person, som overholder følgende krav:

- a) [D]en er oprettet på initiativ af landbrugere, jf. artikel 2, litra a), i forordning (EF) nr. 1782/2003, som dyrker et eller flere af de produkter, som er nævnt i artikel 1, stk. 2, i forordning (EF) nr. 2200/96, og/eller produkter, som udelukkende er bestemt for forarbejdning.
- b) [D]en har til formål at anvende dyrkningsformer, produktionsmetoder og affaldshåndteringer, der er miljøvenlige, navnlig for at beskytte kvaliteten af vandet, jorden og landskabet og bevare og fremme den biologiske mangfoldighed.
- c) [D]en har et eller flere af følgende formål:
 - i) at sikre, at produktionen planlægges og tilpasses efter efterspørgslen, navnlig hvad angår kvalitet og mængde
 - ii) at koncentrere udbuddet og markedsføringen af medlemmernes produktion
 - iii) at optimere produktionsomkostningerne og stabilisere producentpriserne.
- d) [D]ens vedtægter fastsætter de særlige krav, der er omhandlet i stk. 2.
- e) [D]en er anerkendt af den pågældende medlemsstat i henhold til artikel 4.«

Forordning nr. 1234/2007

13 Artikel 103c, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007 bestemmer, at driftsprogrammerne i frugt- og grøntsagssektoren skal have to eller flere af de mål, der er nævnt i artikel 122, stk. 1, litra c), eller af de mål, der er opregnet i denne artikel 103c, herunder målet om kriseforebyggelse og -styring.

14 Det præciseres i den nævnte artikel 103c, stk. 2, litra a), at kriseforebyggelse og -styring går ud på at undgå og at håndtere kriser på frugt- og grøntsagsmarkederne og omfatter i denne forbindelse bl.a. tilbagekøb fra markedet.

15 Artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007 bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne anerkender producentorganisationer

a) der består af producenter fra en af følgende sektorer:

[...]

- iii) frugt- og grøntsagssektoren for landbrugere, der dyrker et eller flere af sektorens produkter og/eller produkter, som udelukkende er bestemt til forarbejdning

[...]

b) der er oprettet på initiativ af producenterne

c) der forfølger et bestemt mål, der navnlig kan og for frugt- og grøntsagssektoren skal have et eller flere af følgende formål:

- i) at sikre, at produktionen planlægges og tilpasses efter efterspørgslen, navnlig hvad angår kvalitet og mængde

- ii) at koncentrere udbuddet og afsætningen af medlemmernes produktion
- iii) at optimere produktionsomkostningerne og stabilisere producentpriserne.«

16 Forordningens artikel 123, stk. 1 og 3, bestemmer som følger:

»1. Medlemsstaterne anerkender brancheorganisationer

- a) der består af repræsentanter for økonomiske aktiviteter, der er knyttet til produktion af og/eller handel med og/eller forarbejdning af produkter fra følgende sektorer:
 - i) olivenolie- og spiseolivensektoren
 - ii) tobakssektoren
- b) der er oprettet på initiativ af alle eller nogle af de organisationer eller sammenslutninger, som de er sammensat af
- c) der forfølger et bestemt mål, der navnlig kan vedrøre:
 - i) koncentration og koordinering af udbuddet og afsætningen af medlemmernes produkter
 - ii) tilpasning i fællesskab af produktionen og forarbejdningen til markedets behov og produktforbedring
 - iii) fremme af rationalisering og forbedring af produktionen og forarbejdningen
 - iv) forskning i bæredygtige produktionsmetoder og gennemførelse af undersøgelser af markedsudviklingen.

[...]

3. I tilslutning til stk. 1 anerkender medlemsstaterne, hvad angår frugt- og grøntsagssektoren, og eventuelt hvad angår vinsektoren, også brancheorganisationer, der

[...]

- c) [...] udfører en, og for så vidt angår frugt- og grøntsagssektoren to eller flere, af følgende aktiviteter i en eller flere af Fællesskabets regioner under hensyntagen til forbrugernes interesser og, uden at dette berører andre sektorer, i vinsektoren under hensyntagen til folkesundheden og forbrugernes interesser:
 - i) forbedring af kendskabet til produktionen og markedet og produktionens og markedets gennemsigtighed
 - ii) medvirken til bedre koordinering af den måde, frugt- og grøntsagssektorens og vinsektorens produkter bringes i omsætning på, bl.a. ved markedsforskning og markedsundersøgelser
 - iii) udarbejdelse af standardkontrakter, der er forenelige med EF-reglerne
 - iv) bedre udnyttelse af potentialet for frugt- og grøntsagsproduktionen og af potentialet for vinsektorens produktion
 - v) informationer og forskning, der er nødvendig for produktionsomlægning til produkter, som er bedre tilpasset markedets behov og forbrugernes smag og ønsker, navnlig hvad angår produktkvalitet og miljøbeskyttelse
 - vi) forskning i metoder, der gør det muligt at begrænse anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler og andre rå- og hjælpestoffer, samtidig med at produktkvaliteten sikres, og jorden og vandet beskyttes
 - vii) udvikling af metoder og instrumenter til forbedring af produktkvaliteten i alle produktions-, markedsførings- og for vinsektorens vedkommende vinfremstillingsled
 - viii) udnyttelse af potentialet for økologisk landbrug og beskyttelse og fremme af et sådant landbrug samt oprindelsesbetegnelser, kvalitetsmærker og geografiske betegnelser
 - ix) fremme af integreret produktion eller andre miljøvenlige produktionsmetoder

- x) hvad angår frugt- og grøntsagssektoren, fastsættelse af strengere regler end de nationale regler eller EF-reglerne for så vidt angår de regler for produktion og afsætning, som er nævnt i punkt 2 og 3 i bilag XVIa

[...]«

17 Forordningens artikel 125a, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. Frugt- og grøntsagsproducentorganisationens vedtægter forpligter bl.a. de tilsluttede producenter til:

[...]

- c) at afsætte hele deres produktion af det pågældende produkt gennem producentorganisationen

[...]

2. Uanset stk. 1, litra c), kan tilsluttede producenter, såfremt producentorganisationen tillader det, og på vilkår, som producentorganisationen fastsætter:

- a) sælge en fastsat procentdel af deres produktion og/eller produkter fra deres bedrift og/eller uden for deres bedrift direkte til forbrugerne til deres personlige brug, idet medlemsstaterne fastsætter procentdelen til mindst 10%
- b) selv eller gennem en anden producentorganisation, der er udpeget af deres egen producentorganisation, afsætte produkter, som udgør en beskeden mængde i forhold til den produktionsmængde, der kan afsættes gennem deres egen producentorganisation
- c) selv eller gennem en anden producentorganisation, der er udpeget af deres egen organisation, afsætte produkter, som på grund af deres kendetegn ikke normalt hører med til deres egen producentorganisations forretningsmæssige aktiviteter.«

18 Artikel 125b, stk. 1, litra c) og g), i forordning nr. 1234/2007 bestemmer, at medlemsstaterne anerkender alle juridiske personer eller klart definerede dele af juridiske personer, der anmoder om anerkendelse, som frugt- og grøntsagsproducentorganisationer, forudsat at de frembyder tilstrækkelig garanti med hensyn til gennemførelsen, varigheden og effektiviteten af deres indsats og koncentrationen af udbuddet, og at de ikke indtager en dominerende stilling på et bestemt marked, medmindre det er nødvendigt for at nå målene i artikel 39 TEUF.

19 Forordningens artikel 125c bestemmer:

»En sammenslutning af frugt- og grøntsagsproducentorganisationer oprettes på initiativ af anerkendte producentorganisationer og kan udføre alle de aktiviteter, der henhører under en producentorganisation som omhandlet i denne forordning. Med henblik herpå kan medlemsstaterne efter anmodning anerkende en sammenslutning af producentorganisationer, hvis

- a) medlemsstaterne finder, at sammenslutningen reelt kan udføre disse aktiviteter, og
- b) sammenslutningen ikke indtager en dominerende stilling på et bestemt marked, medmindre det er nødvendigt for at nå målene i [artikel 39 TEUF].

[...]«

20 Artikel 175 i forordning nr. 1234/2007 har følgende ordlyd:

»Medmindre andet er bestemt i denne forordning, finder [artikel 101 TEUF til 106 TEUF] og gennemførelsesbestemmelserne hertil, jf. artikel 176 og 177 i denne forordning, anvendelse på alle aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er omhandlet i [artikel 101, stk. 1, TEUF og artikel 102 TEUF], og som vedrører produktionen af eller handelen med de produkter, der omfattes af denne forordning.«

21 Forordningens artikel 176, stk. 1, lyder:

»[Artikel 101, stk. 1, TEUF] finder ikke anvendelse på de aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er nævnt i artikel 175 i denne forordning, og som udgør en integrerende del af en national markedsordning eller er nødvendige for at nå målene i [artikel 39 TEUF].

[Artikel 101, stk. 1, TEUF] gælder især ikke for aftaler, vedtagelser og former for praksis mellem landbrugere, landbrugssammenslutninger eller sammenslutninger af landbrugssammenslutninger, der henhører under en enkelt medlemsstat, i det omfang de – uden at medføre forpligtelse til at holde en bestemt pris – angår produktion eller salg af landbrugsprodukter eller benyttelse af fælles anlæg til oplagring, behandling eller forædling af landbrugsprodukter, medmindre Kommissionen fastslår, at konkurrence således er udelukket, eller at målene i [artikel 39 TEUF] er bragt i fare.«

22 Nævnte forordnings artikel 176a, stk. 1 og 4, bestemmer:

»1. [Artikel 101, stk. 1, TEUF] finder ikke anvendelse på aftaler, vedtagelser og samordnet praksis vedtaget af anerkendte brancheorganisationer med henblik på gennemførelse af de aktiviteter, der er nævnt i artikel 123, stk. 3, litra c), i denne forordning.

[...]

4. Følgende aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis erklæres under alle omstændigheder for uforenelige med EF-reglerne:

- a) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan medføre en eller anden form for opdeling af markederne i EF
- b) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan bevirke, at den fælles markedsordning ikke fungerer tilfredsstillende
- c) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan medføre en konkurrenceforvridning, som ikke er absolut nødvendig for at nå de mål for den fælles landbrugspolitik, der tilsigtes med brancheorganisationens aktivitet
- d) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der omfatter fastsættelse af priser, uden at dette dog indskrænker brancheorganisationernes aktiviteter i henhold til specifikke EF-regler
- e) aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, der kan skabe forskelsbehandling eller udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende produkter.«

Fransk ret

23 Artikel L. 420-1 i code de commerce (handelsloven) bestemmer:

»Samordnet praksis, overenskomster, udtrykkelige eller stiltiende aftaler eller koalitioner – selv direkte eller indirekte via et selskab inden for koncernen, som har hjemsted uden for Frankrig – er forbudt, såfremt disse har til formål eller til følge at forhindre, begrænse eller fordreje konkurrencen på et marked, især når disse:

1. begrænser adgangen til markedet eller hindrer andre virksomheders udøvelse af fri konkurrence
2. hindrer en prisfastsættelse via de frie markeds kræfter ved kunstigt at fremme en prisstigning eller et prisfald
3. begrænser eller kontrollerer produktion, afsætning, investeringer eller teknisk udvikling
4. opdeler markeder eller forsyningskilder.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 24 I forlængelse af en række kontrolbesøg og beslaglæggelser, som direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (DGCCRF) (generaldirektorat for konkurrence, forbrugeranliggender og bekæmpelse af svig, Frankrig) havde foretaget den 12. april 2007, indgav ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique (ministeren for økonomi, industri og digitalisering) en klage til Conseil de la concurrence (konkurrenceråd) (nu Autorité de la concurrence (konkurrencemyndighed, Frankrig)) vedrørende visse former for praksis gennemført i sektoren for produktion af og handel med julesalat.
- 25 Ved den omtvistede afgørelse af 6. marts 2012 fastslog konkurrencemyndigheden, at APVE, Cerafel, FNPE, Celfnord, APEF, SNE, FCE og Groupe Perle du Nord samt producentorganisationerne Fraileg, Prim'Santerre, Soleil du Nord, France endives, CAP'Endives, Marché de Phalempin, Primacoop, Sipema og Valois-Fruits havde iværksat et komplekst og vedvarende kartel på markedet for julesalat i strid med handelslovens artikel L.420-1 og artikel 101, stk. 1, TEUF, hvilket kartel bestod i en samordning af prisen på julesalat, der var baseret på forskellige ordninger – såsom ugentlig udsendelse af en minimumspris, fastsættelse af en målpris, oprettelse af en børs, fastsættelse af en mindstepris og misbrug af tilbagekøbsprisordningen – i en samordning af de mængder af julesalat, der blev bragt i omsætning på markedet, og i et system med udveksling af strategiske oplysninger, der havde tjent til at indføre en prisovervågning, idet denne praksis havde sigtet mod fælles fastsættelse af en minimumssalgsspris for produktionen af julesalat og havde gjort det muligt for producenterne og for flere af deres faglige organisationer at opretholde minimumssalgsspriser i løbet af en periode, der var begyndt i januar 1998 og stadig var i gang på datoen for den omtvistede afgørelse. Myndigheden pålagde dem derfor bøder på i alt 3 970 590 EUR.
- 26 I den omtvistede afgørelse afviste konkurrencemyndigheden bl.a. producenternes argument om, at de pågældende aftaler måtte anses for at være nødvendige for at virkeliggøre målene for den fælles landbrugspolitik, eftersom undtagelsesordningerne i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1184/2006 og i artikel 176 i forordning nr. 1234/2007 ikke fandt anvendelse i det foreliggende tilfælde.
- 27 En række selskaber og organer, der var blevet pålagt bøder, anlagde søgsmål ved Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) med påstand om annullation, subsidiært omgørelse af den omtvistede afgørelse.

- 28 Ved en dom af 15. maj 2014 omgjorde denne retsinstans samtlige bestemmelser i den omtvistede afgørelse og fastslog, at det ikke var godtgjort, at bestemmelserne i handelslovens artikel L.420-1 og i artikel 101, stk. 1, TEUF var tilsidesat. Cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) fastslog herved bl.a., at henset til vanskelighederne forbundet med fortolkningen af bestemmelserne om den fælles markedsordning i forhold til den nøjagtige rækkevidde af og grænserne for den opgave i form af prisregulering, som de pågældende organer er overdraget inden for rammerne af den ordning om fravigelse af konkurrenceretten, som følger af anvendelsen af bestemmelserne om den fælles landbrugspolitik, var det ikke godtgjort, at det i alle tilfælde nødvendigvis og endegyldigt var forbudt at udsende minimumspriser, og at det derfor ikke var påvist med sikkerhed, at de pågældende organer havde overskredet rammerne for de opgaver i forbindelse med prisregulering, som de var blevet tildelt på lovlig vis.
- 29 Président de l'Autorité de la concurrence har iværksat kassationsanke til prøvelse af denne dom. Til støtte for appellen har han bl.a. i det væsentlige gjort gældende, at uden for anvendelsen af de udtrykkelige undtagelser til anvendelsen af artikel 101, stk. 1, TEUF, som er indført med forordningerne om anvendelse af visse konkurrenceregler på produktionen af og handelen med landbrugsvarer, kan varetagelsen af de opgaver, der er overdraget producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, kun ske under overholdelse af konkurrencereglerne.
- 30 Kommissionen har inden for rammerne af denne sag i medfør af artikel 15, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF og 102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) afgivet indlæg for Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig). Kommissionen har heri forklaret, at der ikke blot er fastsat generelle undtagelser fra anvendelsen af EU-konkurrencereglerne på landbrugssektoren i artikel 2 i forordning nr. 26, artikel 2 i forordning nr. 1184/2006 og artikel 176 i forordning nr. 1234/2007, men at der i henhold til den sidstnævnte forordnings artikel 175 også er fastsat specifikke undtagelser, som er indeholdt i de forskellige forordninger om den fælles markedsordning, og som tillægger organisationer, der er aktive på området for produktion af og handel med frugt og grøntsager, visse særlige opgaver, der normalt vil kunne falde ind under forbuddene i konkurrencereglerne. I den foreliggende sag drejer det sig for perioden indtil slutningen af 2007 om forordning nr. 2200/96 og for perioden fra den 1. januar 2008 om forordning nr. 1182/2007 indarbejdet i forordning nr. 1234/2007. Kommissionen finder imidlertid, at de væsentligste adfærdsformer, der er omhandlet i hovedsagen, dvs. de mekanismer for minimumspriser, der er aftalt i de største sammenslutninger af producentorganisationer, ikke henhører under de specifikke opgaver, der er fastsat i den fælles markedsordning, og ikke kan anses for dækket af disse specifikke undtagelser.
- 31 Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) har herved anført, at Domstolen i dens dom af 9. september 2003, Milk Marque og National Farmers' Union (C-137/00, EU:C:2003:429), og af 19. september 2013, Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoisis Kapnou (C-373/11, EU:C:2013:567), konstaterede, at artikel 42 TEUF fastslår princippet om, at de europæiske konkurrenceregler kan finde anvendelse inden for landbrugssektoren, og at opretholdelse af en effektiv konkurrence på markederne for landbrugsprodukter er en af målsætningerne med den fælles landbrugspolitik, idet Domstolen samtidigt fastslog, at selv hvad angår EUF-traktatens bestemmelser på konkurrenceområdet anerkender denne bestemmelse, at formålene med landbrugspolitikken har forrang i forhold til formålene på konkurrenceområdet.
- 32 Cour de Cassation (kassationsdomstol, Frankrig) er imidlertid af den opfattelse, at Domstolen endnu ikke har truffet afgørelse om forekomsten af de »specifikke undtagelser«, som Kommissionen har omtalt, eller præciseret deres eventuelle samspil med de »generelle undtagelser«, der er fastsat i forordningerne om anvendelse af konkurrencereglerne inden for landbrugssektoren.

33 Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) har følgelig besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Kan aftaler, vedtagelser eller former for praksis inden for producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer, som ville kunne kvalificeres som konkurrencebegrænsende i forhold til artikel 101 TEUF, falde uden for det i denne artikel fastsatte forbud på grund af det forhold alene, at de kan henføres til de opgaver, der inden for rammerne af den [pågældende] fælles markedsordning er overdraget til disse organisationer, og det på trods af, at de ikke henhører under nogen af de generelle undtagelser, der blev fastsat først i artikel 2 i forordning [nr. 26] [...], siden i artikel 2 i forordning [nr. 1184/2006] [...] og endelig i artikel 176 i forordning [nr. 1234/2007] [...]?
- 2) I bekræftende fald, skal artikel 11, stk. 1, i forordning [nr. 2200/96] [...], artikel 3, stk. 1, i forordning [nr. 1182/2007] [...] og artikel 122, stk. 1, i forordning [nr. 1234/2007] – som blandt de målsætninger, der er tillagt producentorganisationerne og deres sammenslutninger, fastsætter målsætningen om at regulere produktionspriserne og målsætningen om at tilpasse produktionen efter efterspørgslen, navnlig hvad angår mængde – da fortolkes således, at de former for praksis, der vedrører kollektiv fastsættelse af en minimumspris, samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, eller udveksling af strategiske oplysninger, og som gennemføres af disse organisationer eller deres sammenslutninger, falder uden for forbuddet mod konkurrencebegrænsende karteller, for så vidt som de tilsigter at opfylde disse målsætninger?»

Om de præjudicielle spørgsmål

- 34 Med sine spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 101 TEUF, sammenholdt med artikel 2 i forordning nr. 26, artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, artikel 2 i forordning nr. 1184/2006, artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 samt artikel 122, stk. 1, og artikel 175 og 176 i forordning nr. 1234/2007, skal fortolkes således, at former for praksis som de i hovedsagen omhandlede, hvorved producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer og faglige organisationer, som intervenserer i julesalatsektoren, foretager en kollektiv fastsættelse af minimumssalgsspriser, deltager i en samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, og udveksler strategiske oplysninger, er udelukket fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 35 Det skal indledningsvis bemærkes, at julesalat henhører under kategorien af »[s]piselige grøntsager samt visse rødder og rodknolde« som omhandlet i bilag I til EUF-traktaten og derfor i medfør af artikel 38 TEUF er underlagt bestemmelserne i artikel 39 TEUF til 44 TEUF vedrørende den fælles landbrugspolitik.
- 36 Det fremgår af artikel 42 TEUF, at bestemmelserne i kapitlet om konkurrenceregler kun finder anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer, i det omfang Europa-Parlamentet og Rådet beslutter dette inden for rammerne af de bestemmelser og efter den procedure, der er fastsat i artikel 43, stk. 2, TEUF, samt under hensyntagen til den i artikel 39 TEUF angivne målsætning. Artikel 43, stk. 2, TEUF bestemmer, at Europa-Parlamentet og Rådet bl.a. fastsætter de bestemmelser, der er nødvendige for at virkeliggøre målsætningerne for den fælles landbrugspolitik.
- 37 Med henblik på at virkeliggøre målene om indførelse af en fælles landbrugspolitik og oprettelsen af en ordning, der sikrer, at konkurrencen ikke fordrejes, anerkender artikel 42 TEUF således den fælles landbrugspolitik forrang i forhold til traktatens formål på konkurrenceområdet og EU-lovgivers kompetence til at beslutte, i hvilket omfang konkurrencereglerne skal anvendes inden for landbrugssektoren (jf. i denne retning dom af 5.10.1994, Tyskland mod Rådet, C-280/93, EU:C:1994:367, præmis 61, og af 12.12.2002, Frankrig mod Kommissionen, C-456/00, EU:C:2002:753, præmis 33).

- 38 Heraf følger, således som generaladvokaten har anført i punkt 51 og 56 i forslaget til afgørelse, at EU-lovgivers interventioner i denne forbindelse ikke har til formål at fastsætte undtagelser fra eller begrundelser for forbuddet mod de former for praksis, der er omhandlet i artikel 101, stk. 1, TEUF og 102 TEUF, men at udelukke former for praksis fra anvendelsesområdet for disse bestemmelser, hvilke former for praksis, hvis de fandt sted på et andet område end området for den fælles landbrugspolitik, ville være omfattet heraf.
- 39 Hvad navnlig angår frugt- og grøntsagssektoren og for de i hovedsagen omhandlede perioder har EU-lovgiver præciseret samspillet mellem den fælles landbrugspolitik og konkurrencereglerne først i artikel 1 i forordning nr. 26 og artikel 1a i forordning nr. 1184/2006 og dernæst i artikel 175 i forordning nr. 1234/2007.
- 40 Sidstnævnte bestemmelse, der i det væsentlige gengiver den måde, hvorpå dette samspil var blevet præciseret ved forordning nr. 26 og forordning nr. 1184/2006, foreskriver, at medmindre andet er bestemt i forordning nr. 1234/2007, finder artikel 101 TEUF til 106 TEUF og gennemførelsesbestemmelserne hertil, jf. artikel 176 og 177 i denne forordning, anvendelse på alle aftaler, vedtagelser og former for praksis, der er omhandlet i artikel 101, stk. 1, TEUF og artikel 102 TEUF, og som vedrører produktionen af eller handelen med de produkter, der omfattet af denne forordning.
- 41 I frugt- og grøntsagssektoren finder artikel 101 TEUF til 106 TEUF anvendelse på de former for praksis, der er omhandlet i disse artikler, medmindre der er tale om de former for praksis, der er omhandlet i artikel 176 og 176a i forordning nr. 1234/2007, og medmindre andet er bestemt i denne forordning som fastsat i forordningens artikel 175.
- 42 Det bemærkes, at i henhold til artikel 122, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007, som har afløst artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, og artikel 125c i forordning nr. 1234/2007 har en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, som interverner i frugt- og grøntsagssektoren, til opgave at sikre, at produktionen planlægges og tilpasses efter efterspørgslen navnlig hvad angår kvalitet og mængde, at koncentrere udbuddet og afsætningen af medlemmernes produktion og at optimere produktionsomkostningerne og stabilisere producentpriserne.
- 43 Det kan imidlertid være nødvendigt for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer med henblik på at nå de mål, som er omhandlet i disse bestemmelser, at tage andre midler i brug end dem, der anvendes under normale markedsvilkår, og navnlig at anvende visse former for koordinering og samordning mellem landbrugsproducenter.
- 44 Producentorganisationers og sammenslutninger af producentorganisationers former for praksis, som er nødvendige for at nå et eller flere af de mål, som de nævnte producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer har fået til opgave at varetage inden for rammerne af den fælles markedsordning, som de deltager i – og hvori de, som det fremgår af syvende betragtning til forordning nr. 2200/96, udgør grundelementet – bør derfor ikke være omfattet af bl.a. forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF, idet disse organisationer og sammenslutninger ellers fratages de midler, som sætter dem i stand til at nå disse mål, og idet den effektive virkning af forordningerne om den fælles markedsordning i frugt- og grøntsagssektoren ellers bringes i fare.
- 45 Heraf følger, at i denne sektor er de situationer, hvor artikel 101, stk. 1, TEUF ikke finder anvendelse, ikke begrænset til alene at omfatte de former for praksis, der er omhandlet i artikel 176 og 176a i forordning nr. 1234/2007, men omfatter også de former for praksis, der er nævnt i den foregående præmis.
- 46 Rækkevidden af disse udelukkelser skal dog fortolkes strengt.

- 47 Domstolen har således allerede haft lejlighed til at præcisere, at de fælles markedsordninger for landbrugsprodukter ikke udgør et område uden konkurrence (dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 61).
- 48 Tværtimod er opretholdelse af en effektiv konkurrence på markederne for landbrugsprodukter en af målsætningerne med den fælles landbrugspolitik og den fælles markedsordning (jf. i denne retning dom af 9.9.2003, Milk Marque og National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, præmis 57 og 58).
- 49 Det skal fremhæves, at i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet må de omhandlede former for praksis ikke gå videre, end hvad der er nødvendigt for at nå det eller de mål, som den pågældende producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer har fået til opgave at varetage, under overholdelse af de omhandlede bestemmelser om den fælles markedsordning.
- 50 Det er i lyset af disse betragtninger, at det skal vurderes, om sådanne former for praksis som de i hovedsagen omhandlede, hvorved producentorganisationer, sammenslutninger af producentorganisationer eller faglige organisationer, der intervenerer i julesalatsektoren, foretager en kollektiv fastsættelse af en minimumspriser, deltager i en samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, og udveksler strategiske oplysninger, er udelukket fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 51 Som anført i nærværende doms præmis 44 forholder det sig herved således, at producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer udgør de grundelementer, som, på deres niveau, varetager en decentraliseret forvaltning af de fælles markedsordninger.
- 52 Artikel 122, stk. 1, litra c), og artikel 125c i forordning nr. 1234/2007 bestemmer således, at i frugt- og grøntsagssektoren anerkender medlemsstaterne producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, der bl.a. netop har til opgave at varetage et af de mål, som EU-lovgiver har defineret, og som er opregnet i nr. i)- iii) i denne førstnævnte bestemmelse.
- 53 Heraf følger, at den manglende anvendelse af EU-konkurrencereglerne begrundet i den omstændighed, at den pågældende praksis er nødvendig for at nå et eller flere af målene med den pågældende fælles markedsordning, forudsætter, at denne praksis gennemføres af en enhed, som reelt har beføjelse dertil, under overholdelse af bestemmelserne om denne fælles markedsordning, og som derfor er blevet anerkendt af en medlemsstat.
- 54 En praksis anvendt inden for en enhed, der ikke er anerkendt af medlemsstaten med henblik på at forfølge et af disse mål, er således ikke undtaget fra forbuddet mod de former for praksis, der er omhandlet i artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 55 Dette er således navnlig tilfældet for former for praksis gennemført af faglige organisationer såsom, i hovedsagen, APVE, SNE og FCE, med hensyn til hvilke det hverken af sagsakterne eller af besvarelsen af Domstolens spørgsmål fremgår, at de er blevet anerkendt af de franske myndigheder som producentorganisation, sammenslutning af producentorganisationer eller brancheorganisation som omhandlet i artikel 123, stk. 1, i forordning nr. 1234/2007, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 56 For så vidt angår former for praksis, som en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer har gennemført, skal det bemærkes, at sådanne former for praksis bør holdes inden for en enkelt producentorganisation eller en enkelt sammenslutning af producentorganisationer.
- 57 I henhold til artikel 122, stk. 1, litra c), og artikel 125c, stk. 1, litra c), i forordning nr. 1234/2007 kan opgaverne i form af planlægning af produktionen, koncentration af udbuddet og afsætningen, optimering af produktionsomkostningerne og stabilisering af producentpriserne, som kan overdrages

en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer i medfør af de bestemmelser, som finder anvendelse på den pågældende fælles markedsordning, kun vedrøre produktionen af og handelen med produkter, der udelukkende stammer fra medlemmerne af den pågældende producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer. De kan derfor kun begrunde visse former for koordinering eller samordning mellem producenter, der er medlemmer af den samme producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer, som er anerkendt af en medlemsstat.

- 58 Heraf følger, at aftaler eller former for samordnet praksis, som ikke er indgået eller aftalt inden for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer, men mellem producentorganisation eller mellem sammenslutninger af producentorganisationer, går videre, end hvad der er nødvendigt med henblik på varetagelsen af disse opgaver.
- 59 Det følger af betragtningerne i nærværende doms præmis 51-58, at former for praksis, som finder sted mellem sådanne producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer, og, a fortiori, former for praksis, som, foruden sådanne producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer, involverer enheder, der ikke er anerkendt af en medlemsstat inden for rammerne af gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik i den pågældende sektor, ikke kan undtages fra forbuddet mod de former for praksis, der er omhandlet i artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 60 For så vidt som de i hovedsagen omhandlede former for praksis ikke blev anvendt inden for den samme producentorganisation eller den samme sammenslutning af producentorganisationer, men mellem flere producentorganisationer, flere sammenslutninger af producentorganisationer og flere enheder, der ikke var anerkendt inden for rammerne af den fælles markedsordning for julesalat, kan de ikke være udelukket fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 61 Hvad dernæst angår de former for praksis, som var aftalt mellem producenter, der var medlemmer af den samme producentorganisation eller den samme sammenslutning af producentorganisationer, som var anerkendt af en medlemsstat, bemærkes, at i henhold til den fælles landbrugspolitik i frugt- og grøntsagssektoren skal anerkendte producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer netop have til opgave at varetage mindst et af de tre mål, der er omhandlet i artikel 122, stk. 1, første afsnit, litra c), i forordning nr. 1234/2007, og som er anført i nærværende doms præmis 42.
- 62 Heraf følger, at en manglende anvendelse af EU-konkurrencereglerne i frugt- og grøntsagssektoren på en praksis, der ikke er omfattet af artikel 176 og 176a i forordning nr. 1234/2007, forudsætter, at den praksis, der er aftalt inden for den pågældende producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer, reelt og udelukkende er forbundet med virkeliggørelsen af det eller de mål, som disse har fået til opgave at varetage, under overholdelse af bestemmelserne om den pågældende fælles markedsordning.
- 63 For så vidt angår de mål, der er omhandlet i nærværende doms præmis 42 og 61, bemærkes, at målet om at sikre, at produktionen planlægges og tilpasses efter efterspørgslen, og målet om at koncentrere udbuddet og afsætningen af medlemmernes produktion, og om at stabilisere producentpriserne nødvendigvis indebærer udveksling af strategiske oplysninger mellem individuelle producenter, som er medlemmer af den pågældende producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer, med henblik på at få kendskab til egenskaberne ved disses produktion. Udveksling af strategiske oplysninger mellem producenter tilhørende den samme producentorganisation eller den samme sammenslutning af producentorganisationer kan således være forholdsmæssig, hvis den reelt sker med henblik på at virkeliggøre det eller de mål, som denne producentorganisation eller denne sammenslutning af producentorganisationer har fået til opgave at varetage, og er begrænset til alene at omfatte de oplysninger, som er strengt nødvendige med henblik herpå.

- 64 Målet om stabilisering af producentpriserne med henblik på at sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard kan også begrunde en koordinering mellem landbrugsproducenter, der tilhører den samme producentorganisation eller den samme sammenslutning af producentorganisationer, vedrørende de mængder af landbrugsprodukter, der bringes i omsætning på markedet, således som det fremgår af 16. betragtning til forordning nr. 2200/96 og af den interventionsordning, for hvilken princippet for funktionsmåden er fastsat i denne forordnings artikel 23 og ændret ved artikel 103c, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1234/2007.
- 65 Målet om at koncentrere udbuddet for at styrke markedspositionen for producenterne, som står over for en i stigende grad koncentreret efterspørgsel, kan også begrunde en vis form for koordinering af prispolitikken for individuelle landbrugsproducenter inden for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer. Dette er navnlig tilfældet, når den pågældende producentorganisation eller sammenslutning af producentorganisationer af sine medlemmer har fået til opgave at afsætte hele deres produktion, således som det, med undtagelse af særlige tilfælde, kræves i artikel 125a, stk. 1, litra c), i forordning nr. 1234/2007, sammenholdt med denne forordnings artikel 125c.
- 66 Derimod kan en kollektiv fastsættelse af minimumssalgspriser inden for en producentorganisation eller en sammenslutning af producentorganisationer ikke – som former for praksis, der er nødvendige for at varetage de opgaver, som de er overdraget inden for rammerne af den pågældende fælles markedsordning – anses for at stå i et rimeligt forhold til målene om stabilisering af priserne eller om koncentration af udbuddet, når den ikke gør det muligt for producenter, som selv afsætter deres egen produktion, i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 125a, stk. 2, i forordning nr. 1234/2007, at anvende en pris, som er lavere end disse minimumspriser, eftersom den bevirker, at det allerede nedsatte konkurrenceniveau, som findes på markederne for landbrugsprodukter, svækkes bl.a. på grund af producenternes mulighed for at slutte sig sammen i en producentorganisation eller i en sammenslutning af producentorganisationer for at koncentrere deres udbud.
- 67 På baggrund af det ovenstående skal de forelagte spørgsmål besvares således, at artikel 101 TEUF, sammenholdt med artikel 2 i forordning nr. 26, artikel 11, stk. 1, i forordning nr. 2200/96, artikel 2 i forordning nr. 1184/2006, artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1182/2007 samt artikel 122, stk. 1, og artikel 175 og 176 i forordning nr. 1234/2007, skal fortolkes således, at:
- former for praksis, som vedrører kollektiv fastsættelse af minimumssalgspriser, samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, eller udveksling af strategiske oplysninger, som de i hovedsagen omhandlede ikke kan udelukkes fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF, når de er aftalt mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer såvel som med enheder, der ikke er anerkendt af en medlemsstat med henblik på at virkeliggøre et mål defineret af EU-lovgiver inden for rammerne af den pågældende fælles markedsordning, såsom faglige organisationer, som ikke har status som producentorganisation, som sammenslutning af producentorganisationer eller som brancheorganisation som omhandlet i EU-bestemmelserne, og
 - former for praksis, som vedrører en samordning af priser eller af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, eller udveksling af strategiske oplysninger, som de i hovedsagen omhandlede kan udelukkes fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF, når de er aftalt mellem medlemmer af den samme producentorganisation eller den samme sammenslutning af producentorganisationer, der er anerkendt af en medlemsstat, og når de er strengt nødvendige med henblik på virkeliggørelsen af det eller de mål, som producentorganisationen eller sammenslutningen af producentorganisationer har fået til opgave at varetage, under overholdelse af EU-bestemmelserne.

Sagsomkostninger

- 68 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Artikel 101 TEUF, sammenholdt med artikel 2 i Rådets forordning nr. 26 af 4. april 1962 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer, artikel 11, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 2200/96 af 28. oktober 1996 om den fælles markedsordning for frugter og grøntsager, artikel 2 i Rådets forordning (EF) nr. 1184/2006 af 24. juli 2006 om anvendelse af visse konkurrenceregler inden for produktion og handel med landbrugsvarer, som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007, artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 1182/2007 af 26. september 2007 om særlige regler for frugt og grøntsager og om ændring af direktiv 2001/112/EF og 2001/113/EF og forordning (EØF) nr. 827/68, (EF) nr. 2200/96, (EF) nr. 2201/96, (EF) nr. 2826/2000, (EF) nr. 1782/2003 og (EF) nr. 318/2006 og ophævelse af forordning (EF) nr. 2202/96, og artikel 122, stk. 1, og artikel 175 og 176 i forordning nr. 1234/2007, som ændret ved Rådets forordning (EF) 491/2009 af 25. maj 2009, skal fortolkes således at:

- **former for praksis, som vedrører kollektiv fastsættelse af minimumssalgspriser, samordning af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, eller udveksling af strategiske oplysninger, som de i hovedsagen omhandlede ikke kan udelukkes fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF, når de er aftalt mellem forskellige producentorganisationer eller sammenslutninger af producentorganisationer såvel som med enheder, der ikke er anerkendt af en medlemsstat med henblik på at virkeliggøre et mål defineret af EU-lovgiver inden for rammerne af den pågældende fælles markedsordning, såsom faglige organisationer, som ikke har status som producentorganisation, som sammenslutning af producentorganisationer eller som brancheorganisation som omhandlet i EU-bestemmelserne**
- **former for praksis, som vedrører en samordning af priser eller af de mængder, der bringes i omsætning på markedet, eller udveksling af strategiske oplysninger, som de i hovedsagen omhandlede kan udelukkes fra anvendelsesområdet for forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 101, stk. 1, TEUF, når de er aftalt mellem medlemmer af den samme producentorganisation eller den samme sammenslutning af producentorganisationer, der er anerkendt af en medlemsstat, og når de er strengt nødvendige med henblik på virkeliggørelsen af det eller de mål, som producentorganisationen eller sammenslutningen af producentorganisationer har fået til opgave at varetage, under overholdelse af EU-bestemmelserne.**

Underskrifter